

Öğrencilerce Beğenilen ve Beğenilmeyen Öğretmen Davranışları Hangi Felsefeye Girmektedir?

Füsun Gülderen ALACAPINAR
Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
E-mail: fusunmireli@yahoo.com

Özet

Üniversitelerin eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adayı öğrencilerin öğretmenlerden beklediği davranışlar olabilir. Ayrıca o zamana dek eğitim ortamında ders aldığı ve gözlediği öğretmenlerde beğendiği ve beğenmediği davranışlar onun öğretmenlik anlayışını etkileyebilir. Bunların saptanması, öğretmen yetişeklerinin hazırlanıp değerlendirilip geliştirilmesine önemli katkı sağlayabilir. Bu olgunun incelenmesi, öğretmen yetiştiren yetişeklerin hazırlanmasında ve değerlendirilip geliştirilmesinde önemli katkısı olabilir.

Öğrenciler hangi öğretmen davranışlarını beğeniyorlar; hangilerini beğenmiyorlar, bunlar hangi felsefelere girmektedirler? Neden?

Araştırmada nicel araştırmanın tarama ve nitel araştırma yönteminin yazılı görüş alma ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi birlikte kullanılmıştır.

Beğenilen öğretmen davranışların genellikle pragmatizm, marksizm, varoluşçuluk felsefeleriyle ilerlemeci, yeniden kurmacı, yapılandırmacı, insancıl ve politeknik eğitim akımlarına dayandıkları söylenebilir. Beğenilmeyen öğretmen davranışlarının genellikle realist felsefeye ve daimici eğitim akımıyla geleneksel eğitim anlayışının oluşturduğu yoz bir düşünsel yapıya dayandıkları söylenebilir. Her okul düzeyindeki öğrencilerin görüşleri alınarak daha geniş bir öğrenci kesimiyle araştırma yapılabilir. Bu araştırma sonuçlarına göre, öğretmen yetiştirme yetişekleri yenilebilir ve geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Felsefe ve eğitim akımları, öğretmen, üniversite öğrencileri

Which Philosophy Stream do Liked and Disliked Teacher Behaviors by Students Belong to?

Abstract

There may be some behaviors which candidate teachers studying at faculty of education expect from their teachers. Also teacher behaviors which they like and dislike may affect their teaching mind. Determining these may help significantly in preparing, evaluating and developing teacher education curriculum. Evaluation of this case may help significantly in preparing, evaluating and developing curriculum in which teachers are educated. Which philosophical trends do teacher behaviors students like and dislike belong to and why?

In this research quantitative research's scanning and qualitative research methods getting written ideas and semi structured focus group interview methods are used together.

It can be said that liked teacher behaviors are usually based on pragmatism, Marxism, existential philosophy, progressive, re-constructionist, configurator, humanist and polytechnic educational mainstreams. It can be said that disliked teacher behaviors are usually based on realist philosophy and a degenerated intellectual structure formed by prennialist educational stream and traditional

educational stream. It is possible to get ideas of all students at all levels in order to extend the research. According to the results, teacher training curriculums may be renovated and developed.

Keywords: *Teacher, philosophical and educational mainstreams, university students*

1. Giriş

Eğitimde en önemli öğeler öğrenci, yetişek ve şimdilik öğretmendir. Bu üç öge olmadan eğitim yapmak olası görülmemektedir. Öğrencinin niteliği bilişsel ve duyuşsal hazır bulunuşluk düzeyi ile öğretmenin niteliği, öğretme gücü önemli değişkenlerdendir. Nitekim yapılan araştırmalarda öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi ile başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Bloom, 1976; Alacapınar, 2013). Öğretmenin yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, toplumsal konumu, medeni durumu, giyim ve kuşamı gibi değişkenler ile öğrenci başarısı arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Buna karşılık öğretmenin sınıf ortamında işe koştuğu öğrenme-öğretme strateji, kuram, yöntem, teknik, taktik ve teknikleriyle, ipucu, dönüt, düzeltme, pekiştireç, sevgi, izleme türü değerlendirme ve öğrencinin etkin katılımıyla başarı ve erişim arasında anlamlı derecede bir ilişkinin olduğu yapılan pek çok araştırmayla ortaya konulmuştur (Gutek, 2001).

Öğretmenin nitelikleri üzerinde pek çok araştırma yapılmıştır. Öğretimde hangi özellikler bulunmalıdır sorusu hala gündemdedir. Bunlar her zaman içerik olarak değişebilir. Genellikle bir öğretmenin “1.Öğrenme-öğretme ve değerlendirme ile ilgili çağdaş bilimsel bilgi, beceri ve duyguya sahip olup onu eğitim ortamında eksiksiz ve etkili kullanabilme; 2.Kendini sürekli yenileyebilme; 3.Çağdaş bilim, sanat ve düşünme tarzını benimseyip yaşayabilme; 4.Eğitim yapacağı konu alanının çağdaş bilimsel bilgisine ve becerisine sahip olabilme; 5. Sorunları bilimsel yöntemle çözebilme; 6.Tutarlı etik değerlere sahip olabilme ve bunları gösterebilme, savunabilme, önder olabilme; 7.Doğayı, insanı, ulusunu, vatanını sevebilme “ kazanımlarına sahip olması beklenir (Sönmez, 2008).

Öğretmen yetiştirme her ulus ve devlet tarafından ele alınmış ve bu konuda çok çeşitli kuram ve uygulamalar oluşturulup işe koşulmuştur. Böyle olmasına karşın bu sorun hala ciddiyetini sürdürmektedir. Bunu etkileyen doğal ve toplumsal pek çok değişken olabilir. Öğretmen beklenenler her kültürde, her çağda değişebilir. Eskiden iyi bir öğretmen anlatandı. Sonra açıklayıp, öğreten iyi bir öğretmen olarak kabul edildi. Daha sonraları ise yapıp gösteren ve öğrenciye nasıl yapılacağını öğreten kişi etkili bir öğretmen olarak benimsendi. Bazı eğitim akımlarına göre ise, sorun çözdüren, bilimsel yöntemi sorunların çözümünde kullanan insanlar yetiştiren öğretmen görüşü başat olarak ileri sürüldü. Şimdi ise, öğrencide yeni ufuklar açan, özgün ve yeni görüşler ileri süren bireyler yetiştiren öğretmen istenilmektedir. Bu görüş baskın hale gelmeye başlamıştır. Böyle olunca öğretmen yetiştirme yetişekleri her seferinde öğretmenden beklenen ve istenen davranışlara göre değiştirilmelidir (Sönmez, 2008).

Öğretmen yetiştirme yetişeklerini etkileyen önemli değişkenlerden biri de o devletin politik ve uzak hedefi olabilir. Her politik ve uzak hedef bir felsefi özellik içerebilir. Söz gelişi idealist felsefeyi benimseyen bir devlette öğretmen aklını etkili kullanan insanlar yetiştirmek üzere görevlendirilebilir. Realist bir felsefe temele alınmışsa, bu sefer toplumun başat kültürel değerlerini savunan ve bunları yeni kuşaklara aktaran bireyleri yetiştirmek öğretmenden istenebilir. Pragmatik felsefe’de öğretmen bilimsel yöntemi kullanarak bireyin ve toplumun yararına işler yapacak, değişimi sağlayacak istedik davranışlarla donanık bireyler yetiştirecek şekilde eğitilmelidir. Marksizm’de ise, öğretmen üretimde bulunacak, sömürmeyen, diyalektik düşünen ve sürekli kendini yenileyen insan yetiştirecek bir özeliğe sahip olmalıdır. Varoluşçulukta öğretmen, insanı sınır durumuna getirecek etkinliklere ağırlık veren bir kişi olmalıdır. Yapılandırmacılıkta ise, öğretmen her seferinde elde ettiği bilgi, beceri, duygu ve sezgiyi yeniden yapılandırmalıdır. Öğrencilerine de bu özellikleri

kazandırmalıdır. Olabilirlikte ise, öğretmen, her şeyin olabileceğini düşünerek her türlü koşula ve olanaklara göre etkin bir şekilde davranabilen, elindekileri en etkili bir şekilde kullanabilen genellikle yaratıcı bireyler yetiştiren bir kişi olarak ele alınabilir (Geçici& Yapıcı,2008; Worsfold, 2001).

Düşünce akımlarında olduğu gibi doğada ve kültürel ortamdaki diğer değişkenlerde olan değişme ve gelişmeler de öğretmenden beklenenleri etkileyip belirleyebilir. Doğal dengenin bozulması, yer altı ve yer üstü kaynaklarının tükenmesi, kara deliklerdeki gelişmeler, nüfus artışı, gelir dağılımındaki adaletsizlik, nükleer savaş, insanların yalnızlığa ve tutarsızlığa itilmesi, entropi gibi sorunlar insanları ve dolayısıyla eğitim dizgesini ve öğretmenin niteliklerini etkileyebilir. Ayrıca bilim, sanat ve düşüncedeki gelişme ve değişimler de öğretmen davranışlarını biçimlendirebilir. Böyle olunca öğretmen yetiştirme işi ve onun için düzenlenip işe koşulan yetişekler sürekli gözden geçirilip yenilenebilmelidir.

Türkiye’de de ilk kez ciddi bir şekilde öğretmen yetiştirme işi Fatih Sultan Mehmet’le başlamış; fakat onun ölümüyle de son bulmuştur (Akyüz, 2008). Daha sonra II. Mahmut ve Abdülaziz döneminde batı anlayışının etkisiyle öğretmen okulları açılmış, bunlar Tanzimat Döneminde gelişme ve değişikliklere uğramıştır. Cumhuriyetle öğretmen yetiştirme işi bilimsel olarak ele alınmış, öğretmen okulları, eğitim enstitüleri, yüksek öğretmen okulları açılmış; sonra da tüm bunlar üniversiteye dönüştürülmüştür. Öğretmen yetiştirme üniversitelerin eğitim fakültelerine verilmiştir (Akyüz, 2008).

Üniversitelerin eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adayı öğrencilerin öğretmenden beklediği davranışlar olabilir (Giallo & Little, 2003; Beyhan, Keçici,& Sönmez Ektem, 2013). Ayrıca o zamana dek eğitim ortamında ders aldığı ve gözlediği öğretmenlerde beğendiği ve beğenmediği davranışlar onun öğretmenlik anlayışını etkileyebilir. Bunların saptanması, öğretmen yetişeklerinin hazırlanıp değerlendirilip geliştirilmesine önemli katkı sağlayabilir. Bu konuda yapılan araştırmalar bu yargıyı destekler niteliktedir (Sönmez, 2008; Alacapınar, 2013).

1.1. Araştırmanın amacı

Öğrencilerin hangi öğretmen davranışlarını beğenip beğenmedikleri nedenleriyle belirlenirse, bunlar öğretmen yetişeklerinin hazırlanmasında yol gösterici olabilir. Öğretmenler, öğrencilerin istediği davranışlarla donanık halde yetiştirilirse, eğitim ortamında daha etkili olabilirler. Öğrencide istedik davranışların oluşmasını daha kolay sağlayabilirler. Böylece etkili ve verimli bir eğitim dizgesi kurulabilir; çünkü hala öğretmenin niteliği eğitim dizgesinin önemli bir ögesidir.

1.2. Problem cümlesi

Öğrenciler hangi öğretmen davranışlarını beğeniyorlar; hangilerini beğenmiyorlar, bunlar hangi felsefelere girmektedirler? Neden?

1.3. Alt problemler

- 1- Öğrenciler hangi öğretmen davranışlarını beğeniyorlar? Neden?
- 2- Öğrenciler hangi öğretmen davranışlarını beğenmiyorlar? Neden?
- 3- Beğendikleri ve beğenmedikleri öğretmen davranışları hangi felsefelere girmektedir?

2. Yöntem

Araştırmada nicel araştırmanın tarama ve nitel araştırma yönteminin yazılı görüş alma ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi birlikte kullanılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye’deki bazı üniversitelerin birinci sınıfına devam edip eğitim felsefesi dersini alan 246

öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu öğrencilere dönem sonunda hangi öğretmen davranışlarını beğeniyorsunuz? Beş tane yazınız. Bunun nedenini en az iki tümceyle açıklayınız. Hangi öğretmen davranışlarını beğeniyorsunuz? Beş tane yazınız. Bunun nedenini en az iki tümceyle açıklayınız. Beğendiğiniz ve beğenmediğiniz öğretmen davranışları hangi felsefeye girer? Soruları sorulmuş, onlardan görüş alınmıştır. Cevap kağıtlarına adlarını ve soy adlarını yazmaları istenmemiştir. Toplanan veriler analiz edilmiş, sonra gönüllü beş öğrenciyle yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi yapılmıştır. Toplanan veriler diğer araştırmacıların görüşüne sunulmak üzere saklanmıştır.

3. Bulgular

Beğenilen Öğretmen Davranışları

Öğretmen adaylarının beğendikleri öğretmen davranışlarıyla ilgili veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Beğenilen Öğretmen Davranışları

Öğretmen davranışları	n	%
Alanını bilen, entelektüel olan	156	.08
Etkili bir şekilde öğreten	154	.08
Adaletsiz davranmayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan, güven veren	157	.08
Ezberciliğe karşı olan	154	.08
Gelenek ve göreneklere göre eğitim veren	50	.02
Öğrenci merkezli eğitim veren	150	.08
Deney ve gözlem yaptıran, uygulamaya önem veren, örneklerle dersi işleyen	150	.08
Bilimsel yöntemi kullanan ve öğrenciye kullandıran, problem çözen ve çözdüren	138	.06
Bireysel farklılıklara önem veren, öğrencisini her yönüyle tanıyan	139	.06
Bileni bilmeyenden, çalışanı çalışmayandan ayıran sınav yapan	154	.08
Öğrencinin aklını kullanmasını sağlayan ve akla önem veren	70	.04
Kendini ve öğrencisini yenileyen, değişime açık	136	.06
Öğrenciyi çok yönlü yetiştiren, düşündüren, kendisini tanımasına olanak ve fırsat sağlayan	124	.06
Özgür ve zengin bir eğitim ortamı sağlayan, seçenek sunan, yol gösteren, öğrencisiyle arkadaş olan	134	.06
Üretimde bulunan, üreten, öğrencisinin de üretimde bulunmasını sağlayan	58	.02
Ceza kullanmayan, fakat yaptırımını eğitim ortamında işe koşan	133	.06
Toplam	2057	1.00

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenciler “Alanını bilen, entelektüel olan, etkili bir şekilde öğreten, adaletsiz davranmayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan, güven veren, ezberciliğe karşı olan, öğrenci merkezli eğitim veren, deney ve gözlem yaptıran, uygulamaya önem veren, örneklerle dersi işleyen, bilimsel yöntemi kullanan ve öğrenciye kullandıran, problem çözen ve çözdüren, bireysel farklılıklara önem veren, öğrencini her yönüyle tanıyan, kendini ve öğrencisini yenileyen, değişime açık, özgür ve zengin bir eğitim ortamı sağlayan, seçenek sunan, yol gösteren, öğrencisiyle arkadaş olan, ceza kullanmayan, fakat yaptırımını eğitim ortamında işe koşan” özelliklerin öğretilen öğretmen davranışlarında genellikle istemişlerdir. Bunlar, yanıtların %92’sini kapsamaktadır.

Öğretmenlerden istenen bu davranışlar, Türk kültüründe de olumlu bulunmaktadır. Buna karşın “Üretimde bulunan, üreten, öğrencisinin de üretimde bulunmasını sağlayan, öğrencinin aklını kullanmasını sağlayan ve akla önem veren, gelenek ve göreneklere göre eğitim veren” şeklinde belirlenen istenilen özellikleri savunanlar da vardır; fakat bunlar, yanıtların %10’nu içermektedir.

Bu konuda istekli öğrenciler arasından şans yoluyla seçilen beş kişiyle yapılan odak grup görüşmesinde aşağıdaki yanıtlar alınmıştır:

K.1. *Öğretmenlerimin alanını bilmesi yeterli değil; aynı zamanda entelektüel olmasını da isterim; çünkü içinde yaşadığı dünya kültüründen de haberdar olmalıdır. O zaman benim ufkumu açabilir.*

K.2. *Adil olması bence en önemli hususiyettir. Adil olunca her şey güzel olur. Bunun için akla önem versin. Aklımızı kullanmamızı sağlasın.*

K.3. *Ben Türküm ve Müslüman'ım. Geleneklerim, göreneklerim var. Bunları öğretsin ve bunlara göre davransın.*

K.4. *Tüketen, asalak, başkasının sırtından geçinen insanlarla ülke kalkınmaz. Eğitim üretim için olmalıdır. Üreten, her seferinde daha iyi, daha güzel, daha çok üreten, satan, kazanan toplum olursak, Batıyla başa çıkabiliriz. Öğretmen bizi üretici yetiştirsin. Bu kuru bilgiden, laf salatasından kurtarsın.*

K.5. *Bazı öğretmenlerim var, alanı biliyorlar; fakat bana öğretmiyorlar. Dersi sevdiremiyorlar. Ne işe yarar böyle öğretmen? Bence öğretmesini bilen, öğrencisine değer veren olmalıdır öğretmen. Bana bilimsel yöntemi öğretsin. Ben onunla problemlerimi çözebilirim. Bir de kendini ve öğrencisini yenilesin. Hala bilgisayarı, cep telefonunu tam ve istenilen şekilde kullanamayan öğretmenlerimiz var. Teknoloji özürlü öğretmenlerimiz var. Bunları istemiyorum. Benden çok geriler.*

Beğenilmeyen Öğretmen Davranışları

Öğretmen adaylarının beğenmedikleri öğretmen davranışlarıyla ilgili veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Beğenilmeyen Öğretmen Davranışları

Öğretmen davranışları	n	%
Dayak atan, kaba davranan, ceza veren, öğrenciyi aşağılayan, onunla alay eden	126	.06
Öğrencilerini tanımayan	84	.04
Adaletsiz davranan, öğrenciler arasında ayırım yapan, güven vermeyen, yalakalık yapan, eğilen, rüşvetçi, örnek olmayan, korkak, meslekle bağdaşmayan davranışlar gösteren	151	.07
Öğrenciye bir makine gibi bakan	14	.01
Öğrenciyi para kazanma aracı olarak gören, onları dershanelere yönlendiren	154	.07
Ezberciliğe önem veren, hayatta işe yaramayan kuru bilgiler veren	154	.07
Kuralcı, baskıcı, mutlakiyetçi, totaliter, otoriter olan	152	.07
Öğrenciyi ve toplumu aldatan	86	.04
Yasalara göre eğitim veren	45	.02
Kendini yenilemeyen, değiştirmeye kapalı olan	142	.07
Üretimde bulunmayan, yalnız tüketici bireyler yetiştiren	73	.03
Öğrencinin görüşlerini almayan, onların düşüncelerine önem vermeyen	84	.04
Ses tonu kısık olan. Türkçeyi doğru, etkili ve akıcı kullanmayan	96	.05
Kendini ve konuları merkeze alan. Onlara önem veren	124	.06
İşlemediği konuları soran	5	.00
Dersi yalnız anlatıp geçen, soru sorulmasına izin vermeyen	123	.06
Dersin etkili şekilde nasıl işleneceğini bilmeyen	143	.07
Öğreteceği alanda yetersiz olan, alanını bilmeyen, deney, gözlem, araştırma yapamayan	112	.05
Zorla sınav yapan, bilenle bilmeyeni, derse gelenle gelmeyi ayıracak sınavlar yapmayan. Çoktan seçmeli uyduruk sorularla sınav yapan	125	.06
Öğrencinin kendini tanımasına, yetiştirmesine olanak ve fırsat, seçenek sunmayan	124	.06
Toplam	2117	1.00

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrenciler “*Dayak atan, kaba davranan, ceza veren, öğrenciyi aşağılayan, onunla alay eden, adaletsiz davranan, öğrenciler arasında ayırım yapan, güven vermeyen, yalakalık yapan, eğilen, rüşvetçi, örnek olmayan, korkak, meslekle bağdaşmayan*

davranışlar gösteren, öğrenciyi para kazanma aracı olarak gören, onları dershanelere yönlendiren, ezberciliğe önem veren, hayatta işe yaramayan kuru bilgiler veren, kuralcı, baskıcı, mutlakiyetçi, totaliter, otoriter olan, kendini yenilemeyen, değiştirmeye kapalı olan, kendini ve konuları merkeze alan. Onlara önem veren, dersi yalnız anlatıp geçen, soru sorulmasına izin vermeyen, dersin etkili şekilde nasıl işleneceğini bilmeyen, öğreteceği alanda yetersiz olan, alanını bilmeyen, deney, gözlem, araştırma yapamayan, zorla sınav yapan, bilenle bilmeyeni, derse gelenle gelmeyi ayıracak sınavlar yapmayan. çoktan seçmeli uyduruk sorularla sınav yapan, öğrencinin kendini tanmasına, yetiştirmesine olanak ve fırsat, seçenek sunmayan” özelliklerin öğretmende bulunmasını genellikle istememişlerdir. Bunlar, yanıtların %77’sini kapsamaktadır.

Öğretmenden istenmeyen bu davranışlar, Türk kültürünce de olumsuz bulunmaktadır. Buna karşın “Öğrenciyi bir makine gibi bakan, öğrenciyi ve toplumu aldatan, yasalara göre eğitim veren, üretimde bulunmayan, yalnız tüketici bireyler yetiştiren, öğrencinin görüşlerini almayan, onların düşüncelerine önem vermeyen, ses tonu kısık olan, Türkçeyi doğru, etkili ve akıcı kullanmayan, işlemediği konuları soran “ şeklinde belirlenen istenmedik özellikleri savunanlar da vardır; fakat bunlar, yanıtların %23’nü içermektedir.

Bu konuda istekli öğrenciler arasından şans yoluyla seçilen beş kişiyle yapılan odak grup görüşmesinde aşağıdaki yanıtlar alınmıştır:

K.1. Ne dediğini öğretmenimin çoğu zaman anlayamazdım. Sesi kısıktı. Arkadaydım. Duyamazdım. Onun dersinde uyurdum çoğu zaman.

K.2. Benim de bir öğretmenim vardı. Türkçeyi doğru dürüst kullanamazdı. Babain adı ne, anain adı ne? Derdi. Öğretmenin adı Babain adı kaldı. Alay ederdik onunla. Saygınlığı yoktu öğrenciler arasında.

K.3. Bu konuyu dershanede öğreneceksiniz. Bu kadar yeter. Bu maaşa bu kadar anlatılır. Bizi ve toplumu aldatıyorlardı. Annem ve babam sen okula gitmiyor musun? Niye dershaneye gideceksin? Dediklerinde, onlara öğretmen öyle diyor, onun için gideceğim. Git öğretmenimle görüş, bana inanmıyorsan. Öğretmen, annemi de, babamı da kandırıp, beni dershaneye gönderdi. Sonradan öğrendim ki o, dershaneye gönderdiği her öğrenciden belli bir yüzde alıyormuş...

K.4. Bizi bir makine gibi görürdü. Onun amacını gerçekleştirecek bir makine. Onun emriyle çalışan, onun emriyle duran, istediklerini yapan, istemediklerini yapmayan, kurulunca işleyen bir makine. Duygusu, düşüncesi, istekleri, korkusu, ümidi olmayan bir makine. Çoğu zaman bunu söz ve davranışlarıyla bize belli ederdi. Böyle birkaç öğretmenim oldu. Hiçbirini sevemedim, sayamadım.

K.5. Nutuk atar gibi ders işleyip giderdi. Başka yöntem, teknik bilmezdi. Araştırma, gözlem hiç yapmadık, yaptırmadı. Bir kez olsun kimya laboratuvarına götürmedi bizi. Hep kitaptan aynen işledik. Müfredat bu. MEB bunu istiyor. Ben de bunu anlatırım. Benden başka bir şey isteyemezsiniz. İstediklerinizi programa koydurun, ben de anlatayım. Sizi dinlemek zorunda değilim. Kafası boş kişilersiniz. Onu biz öğretmenler dolduracağız. Ne biliyorsun da, ne istiyorsun? Yuvarlak kafada sivri zeka olmaz. Otur, çalış, benim dediklerimi yap. Sınıfını geç. Senin görevin bu.

Beğenilen ve Beğenilmeyen Öğretmen Davranışları ve Felsefe

Öğretmen adaylarının beğendikleri öğretmen davranışlarının hangi felsefelere girdikleriyle ilgili veriler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Beğenilen Öğretmen Davranışları ve Felsefe

Öğretmen davranışları	Felsefe	Eğitim Akımı
Alanını bilen, entelektüel olan	Tüm felsefeler	Tüm eğitim akımları
Etkili bir şekilde öğreten	Pragmatik	Yeniden kurmacılık
Adaletsiz davranmayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan, güven veren	Tüm felsefeler	Tüm eğitim akımları
Ezberciliğe karşı olan	Pragmatik, İdealist, Varoluşçu, Marksist,	İlerlemeci, daimici, yeniden kurmacı, insancıl, politeknik, yapılandırmacı
Gelenek ve göreneklere göre eğitim veren	Realist	Esasici
Öğrenci merkezli eğitim veren	Pragmatik, Varoluşçu	İlerlemeci, yeniden kurmacı, insancıl, yapılandırmacı
Deney ve gözlem yaptıran, uygulamaya önem veren, örneklerle dersi işleyen	Pragmatik, Marksist	İlerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik
Bilimsel yöntemi kullanan ve öğrenciye kullandıran, problem çözen ve çözdüren	Pragmatik, Marksist	İlerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik yapılandırmacı
Bireysel farklılıklara önem veren, öğrencini her yönüyle tanıyan	İdealist, Pragmatik, Varoluşçu	İlerlemeci, yeniden kurmacı, insancıl, yapılandırmacı
Bileni bilmeyenden, çalışanı çalışmayandan ayıran sınav yapan	Tüm felsefeler	Tüm eğitim akımları
Öğrencinin aklını kullanmasını sağlayan ve akla önem veren	İdealist	Daimici
Kendini ve öğrencisini yenileyen, değişime açık	Pragmatik, Marksist,	İlerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik, yapılandırmacı
Öğrenciye çok yönlü yetiştiren, düşündüren, kendisini tanımasına olanak ve fırsat sağlayan	Pragmatik, Marksist, Varoluşçu	İlerlemeci, yeniden kurmacı, insancıl, politeknik, yapılandırmacı
Özgür ve zengin bir eğitim ortamı sağlayan, seçenek sunan, yol gösteren, öğrencisiyle arkadaş olan	Pragmatik, Marksist, Varoluşçuluk	İlerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik, insancıl, yapılandırmacı
Üretimde bulunan, üreten, öğrencisinin de üretimde bulunmasını sağlayan	Marksist	Politeknik
Ceza kullanmayan, fakat yaptırımını eğitim ortamında işe koşan	Pragmatik, Marksist, Varoluşçu	İlerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik, insancıl

Tablo 3'e göre beğenilen öğretmen davranışları pragmatizm, marksizm, varoluşçuluk felsefelerine dayanmaktadır. Bu felsefeleri temele alan ilerlemeci, yeniden kurmacı, yapılandırmacı, insancıl ve politeknik eğitim akımlarına göre davranan öğretmenleri, öğrenciler genellikle beğenmektedirler. Ayrıca "*Alanını bilen ve entelektüel olan, adaletsiz davranmayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan, güven veren, bilen bilmeyenden, çalışanı çalışmayandan ayıran sınav yapan*" davranışlara sahip öğretmen anlayışını tüm felsefeler ve eğitim akımlarının istedikleri söylenebilir. Öğrencilerce istenilen öğretmen davranışları arasında "*Gelenek ve göreneklere göre eğitim veren*" realist felsefeye ve esasici eğitim akımına ve "*Öğrencinin aklını kullanmasını sağlayan ve akla önem veren*" idealist felsefe ve daimici eğitim akımına giren iki davranış da bulunmaktadır.

Öğretmen adaylarının beğenmedikleri öğretmen davranışlarının hangi felsefelere girdikleriyle ilgili veriler Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Beğenilmeyen Öğretmen Davranışları ve Felsefe

Öğretmen davranışları	Felsefe	Eğitim Akımı
Dayak atan, kaba davranan, ceza veren, öğrenciyi aşağılayan, onunla alay eden	Realist	Esasici
Öğrencilerini tanımayan	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Adaletsiz davranan, öğrenciler arasında ayırım yapan, güven vermeyen, yalakalık yapan, eğilen, rüşvetçi, örnek olmayan, korkak, meslekle bağdaşmayan davranışlar gösteren	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Öğrenciyi bir makine gibi bakan	Realist	Esasici
Öğrenciyi para kazanma aracı olarak gören, onları dersanelere yönlendiren	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Ezberciliğe önem veren, hayatta işe yaramayan kuru bilgiler veren	Realist	Esasici
Kuralcı, baskıcı, mutlakıyetçi, totaliter, otoriter olan	Realist	Esasici
Öğrenciyi ve toplumu aldatan	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Yasalara göre eğitim veren	Realist	Esasici
Kendini yenilemeyen, değiştirmeye kapalı olan	Realist, İdealist	Esasici ve Daimici
Üretimde bulunmayan, yalnız tüketici bireyler yetiştiren	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Öğrencinin görüşlerini almayan, onların düşüncelerine önem vermeyen	Realist	Esasici
Ses tonu kısık olan. Ana dilini doğru, etkili ve akıcı kullanmayan	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Kendini ve konuları merkeze alan. Onlara önem veren	Realist	Esasici
İşlemediği konuları soran	İdealist, pragmatik, Marksist	Daimici, ilerlemeci, yeniden kurmacı, politeknik, yapılandırmacı
Dersi yalnız anlatıp geçen, soru sorulmasına izin vermeyen	Realist	Esasici
Dersi etkili şekilde nasıl işleneceğini bilmeyen	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Öğreteceği alanda yetersiz olan, alanını bilmeyen, deney, gözlem, araştırma yapamayan	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Zorla sınav yapan, bilenle bilmeyeni, derse gelenle gelmeyi ayıracak sınavlar yapmayan, çoktan seçmeli uyduruk sorularla sınav yapan.	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım
Öğrencinin kendini tanımasına, yetiştirmesine olanak ve fırsat, seçenek sunmayan	Hiçbir felsefe	Hiçbir akım

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğrenciler genellikle realist felsefeye ve esasici eğitim akımına giren öğretmen davranışlarını genellikle beğenmemektedirler. Öğrenciler işlemediği konulardan soru soran öğretmenlerin de bu davranışlarını onaylamıyorlar. Bunun dışında “tümüyle hiçbir felsefeye ve eğitim akımına girmeyen” on öğretmen davranışı bulunmaktadır. Beğenilmeyen öğretmen davranışlarını genellikle realist felsefeye ve daimici eğitim akımıyla geleneksel eğitim anlayışının oluşturduğu yoz bir düşünsel yapıya dayandığı söylenebilir.

4. Sonuç, Yorum ve Öneriler

Bu verilere göre öğrenciler “Alanını bilen, entelektüel olan, etkili bir şekilde öğreten, adaletsiz davranmayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan, güven veren, ezberciliğe karşı olan, öğrenci merkezli eğitim veren, deney ve gözlem yaptıran, uygulamaya önem veren, örneklerle dersi işleyen, bilimsel yöntemi kullanan ve öğrenciyi kullandıran, problem çözen ve çözdüren, bireysel farklılıklara önem veren, öğrencini her yönüyle tanıyan, kendini ve öğrencisini yenileyen, değişime açık, özgür ve zengin bir eğitim ortamı sağlayan, seçenek sunan, yol gösteren, öğrencisiyle arkadaş olan, ceza kullanmayan, fakat yaptırımı eğitim ortamında işe koşan, üretimde bulunan, üreten, öğrencisinin de üretimde bulunmasını

sağlayan, öğrencinin aklını kullanmasını sağlayan ve akla önem veren, gelenek ve göreneklere göre eğitim veren” özelliklerin öğretmende bulunmasını genellikle istemişlerdir. Bu davranışların genellikle pragmatizm, marksizm, varoluşçuluk felsefeleriyle ilerlemeci, yeniden kurmacı, yapılandırmacı, insancıl ve politenik eğitim akımlarına dayandıkları söylenebilir.

Diğer yandan öğrenciler “Dayak atan, kaba davranan, ceza veren, öğrenciyi aşağılayan, onunla alay eden, adaletsiz davranan, öğrenciler arasında ayırım yapan, güven vermeyen, yalakalık yapan, eğilen, rüşvetçi, örnek olmayan, korkak, meslekle bağdaşmayan davranışlar gösteren, öğrenciyi para kazanma aracı olarak gören, onları dersanelere yönlendiren, ezberciliğe önem veren, hayatta işe yaramayan kuru bilgiler veren, kuralcı, baskıcı, mutlakiyetçi, totaliter, otoriter olan, kendini yenilemeyen, değiştirmeye kapalı olan, kendini ve konuları merkeze alan. Onlara önem veren, dersi yalnız anlatıp geçen, soru sorulmasına izin vermeyen, dersin etkili şekilde nasıl işleneceğini bilmeyen, öğreteceği alanda yetersiz olan, alanını bilmeyen, deney, gözlem, araştırma yapamayan, zorla sınav yapan, bilene bilmeyeni, derse gelenle gelmeyi ayıracak sınavlar yapmayan. çoktan seçmeli uyduruk sorularla sınav yapan, öğrencinin kendini tanımasına, yetiştirmesine olanak ve fırsat, seçenek sunmayan, öğrenciyi bir makine gibi bakan, öğrenciyi ve toplumu aldatan, yasalara göre eğitim veren, üretimde bulunmayan, yalnız tüketici bireyler yetiştiren, öğrencinin görüşlerini almayan, onların düşüncelerine önem vermeyen, ses tonu kısık olan, Türkçeyi doğru, etkili ve akıcı kullanmayan, işlemediği konuları soran” özellikler öğrencilerce beğenilmeyen öğretmen davranışları olarak ele alınabilir. Beğenilmeyen öğretmen davranışlarının genellikle realist felsefeye ve daimici eğitim akımıyla geleneksel eğitim anlayışının oluşturduğu yoz bir düşünsel yapıya dayandıkları söylenebilir (Beyhan, Keçici, & Sönmez Ektem, 2013).

Yukarıdaki veriler dayanarak öğretmenlerin “1. Alanındaki çağdaş bilimsel bilgi ve beceriyi bilen ve uygulayan; 2. Bu bilgi, duygu ve beceriyi öğrencilerine en etkili bir şekilde öğretme-öğrenme kuram, yöntem, teknik ve taktiklerini kullanarak öğretebilen ve öğrencide yeni ufuklar açabilen; 3. Kendini ve öğrencilerini çağdaş bilimsel, sanatsal, düşünsel bilgi, duygu ve beceriyle yenileyebilen, onlara göre yaşayan ve yaşatan; 4. Öğrenciyi her yönüyle tanıyabilen ve ona imkan ve seçenek sunabilen; 5. Tutarlı etik değerlere sahip, örnek ve lider olabilen; 6. Karşılaştığı sorunları çağdaş bilimsel, düşünsel, sanatsal yöntemleri kullanarak çözeabilen; 7. Doğa ve insan haklarını, hukukun üstünlüğünü, devletin ve ulusun birliği ve bütünlüğünü benimseyen ve savunan” kazanımlarına sahip olması savunulabilir (Sönmez, 2008). Bu kazanımlardan ikincisi hariç, diğerleri tüm meslekler için geçerli olabilir.

Her okul düzeyindeki öğrencilerin görüşleri alınarak daha geniş bir öğrenci kesimiyle araştırma yapılabilir. Bu araştırma sonuçlarına göre, öğretmen yetiştirme yetişikleri yenilebilir ve geliştirilebilir. Daha etkili öğretmenler yetiştirmek için, üniversitenin eğitim fakültelerinin öğretim üyeleri bu davranışlarla donatılmalıdır. (Ertürk, 1970; Yaralıoğlu, 1983; Yedikardeşler, 1984; Akkoyunlu, 1985; Sönmez, 1987; Alacapınar, 1994, Sönmez, 2008; Alacapınar, 2013; Alacapınar, 2015).

Kaynakça

Akkoyunlu, B. (1985) "*Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi öğretim elemanlarının eğitim akımları ve öğretme açısından kendilerini ve öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmeleri*". (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). HÜSBE. Ankara.

Alacapınar, F.G. (1994). *Özel ve devlet okulu öğretmenlerinin sınıf içi etkinlikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Alacapınar, F.G. (2013). “Öğretim üyesinin eğitim ortamında sergilediği davranışların öğrencide oluşturduğu duyuşsal tepkiler. “*Abant İzzet Baysal Üniversitesi 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Eğitim 27-28-29 Eylül 2012 Eposter Bolu*.”

- Alacapınar, F.G. (2015). Öğretim üyeleri bir ders planında bulunan temel etkinlikleri hangi sıklıkla derslerinde sergilemektedir ve bu konuda öğrencilerin duyuşsal tepkileri nedir? *EJER Congress, 8-12 Haziran*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Akyüz, Y. (2008). Türk eğitim tarihi. *Ankara: Pegem Akademi Yayınları*.
- Bloom, Benjamin S. (1976). Human characteristics and school learning *New York*.
- Beyhan, Ö., Keçici, S. E., & Ektem, I. S. (2013). A study on aggressive teacher behavior based on student perceptions. *Asian journal of management sciences and education*, 6(3), 1043-1065.
- Ertürk, S. (1970). *On yıl öncesine kıyasla öğretmen davranışları*. Ankara: MEB. Test ve Araştırma Merkezi.
- Geçici, S& Yapıcı, Ş. (2008) İlköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefesiyle ilgili görüşleri *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (2), 57-64, 2008
- Giallo, R. & Little, E. (2003) . "Classroom behavior problems: The Relationship Between Preparedness Classroom Experiences and Selfefficacy in Graduate and Student Teacher." *Australian Journal Of Educational& Development Psychology*, vol.3, pp:21-34.
- Guttek, G. L. (2001). Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar, çev. Kale, N., *Ankara: Ütopya Yayınevi*.
- Sönmez, V. (1987). *Sevgi eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2008). *Gelecekteki olası eğitim sistemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Worsfold, W. L. (2001). Teaching philosophy of education today. *Educational Theory*, Summer 2001, vol. 51 issue 3
- Yaralıoğlu, O. (1983). " *Hava teknik okullar komutanlığı bünyesinde etkinlik gösteren özel kurslar komutanlığının açtığı öğretmen yetiştirme kurslarına devam eden öğretmen adaylarının öğrenci, konu ve eğitim felsefelerine karşı tutumlarına ilişkin bir araştırma*". (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) HÜSBE. Ankara.
- Yedikardeşler, M. (1984). *Ankara ili ilçelerinde görev yapan ilkokul, ortaokul ve klasik devlet lisesi öğretmenlerinin meslek deneyimi, cinsiyetleri, bitirdikleri okul ve görev yaptıkları okul türü ile eğitim felsefesi görüşlerini belirleyen bir araştırma*." (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) HÜSBE. Ankara.